

В одному з попередніх матеріалів Укрінформ **розповідав** про скаутський рух в Україні – **Пласт** та його систему та форму виховання, яка діє глибоко, системно і патріотично. Частина з цих надбань заклав в основу своєї діяльності й київський клуб «Компас», про який сьогодні й йтиметься. Ще дві частини, на які орієнтуються виховники у клубі взято з інших молодіжних організацій. Детальніше про те, як працюють і кого виховують у «Компасі» - далі.

КУДИ ПОКАЗУЮТЬ СТІЛКИ «КОМПАСУ»?

Понад 30 років на одній із найкрасивіших річок України – Дніпрі шоліта відкривається простір для дітей і підлітків (а віднедавна і для батьків з меншими дітками). Простір, який вони називають просто: Острів. За цим образом – не лише географія. Це місце має власну філософію, традиції, структуру, навіть власну «економіку» та правила побуту. Вперше табір провели ще у 1991 році, і відтоді він щороку розгортається знову – з наметами, карематами, питною водою зі шланга через річку, новачками та інструкторами.

За цим непомітним ніби процесом стоїть київський клуб «Компас» – громадська організація без державного фінансування чи великої реклами. Вони не будують всеукраїнських вертикалей, не претендують на монополію на правильне виховання, не мають уніформи чи церемоніальних зборів із прапорами. Але кожного літа, як і цьогоріч, на цьому острові виховується нова зміна підлітків. Постійні учасники проходять шлях від новачка до інструктора. Вони вчаться відповідати не лише за себе, а й за інших. А потім, вже дорослими, часто повертаються в табір – тепер уже як наставники.

«Еліта – це не про пафос чи статус. Це про відповідальність. І ми виховуємо її змалку», – говорить співзасновник організації **Тарас Логгінов**. З Тарасом ми говоримо про організацію та сенси такого таборування і наскільки вони змінюються у военний час.

Читайте також: **Як діти на окупованих територіях потайки навчаються в українських школах**

ТРИ КИТИ «КОМПАСУ»: НА ЧОМУ ТРИМАЄТЬСЯ ТАБІР, ЩО ВИХОВУЄ СВОБОДУ І ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Ще на початку 90-х років, коли Україна щойно стала незалежною, група ентузіастів на чолі з Тарасом Логгіновим задумала створити не просто табір, а цілу виховну систему. Систему, яка б допомогла дітям рости – не лише тілом, а передусім характером і ставати відповідальними. Власну концепцію вони побудували на трьох основах чи китах: скаутський рух, екологічні табори та дитячий туризм радянського періоду. З цього несподіваного міксу й виріс «Компас».

Скаутські табори, в яких Тарас і його однодумці побували з кінця 80-х, дали вагомий поштовх до формування політики «Компасу». Вони бачили, як працює модель самоуправління, ідея служіння, відповідальності перед собою, групою і суспільством. Проте у «Компасі» вирішили адаптувати ці принципи, але без суворої ієрархії, без обов'язкової форми, без церемоніального підняття прапора.

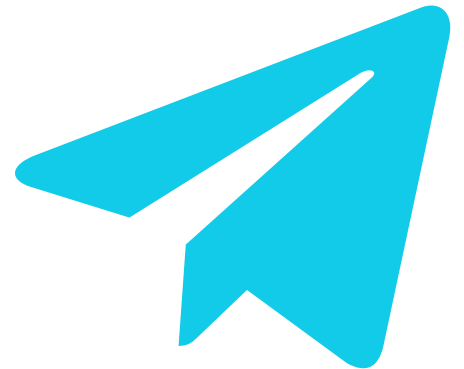
«Ми поважаємо скаутський рух, але свідомо не переймали його в повному обсязі. Скажімо, ми вважаємо, що віра – це інтимна справа кожного, і не можемо нав'язувати дітям релігійні рамки чи готову державну ідеологію», – пояснює Тарас Логінов.

У «Компасі» немає офіційного центру, який би затверджував кожен крок, як це заведено у скаутингу, і немає статусу національного руху – хоча діти приїжджають з усієї України, а також з-за кордону, якщо повертаються влітку на канікули до бабусь і дідусів. Головне – не зовнішня система, а внутрішнє відчуття відповідальності.

«Ми не носимо форму – але інструктор у 12 років, якщо він у команді, може відповідати за безпеку всього табору. І це не фігура мови», – каже Логінов. У «Компасі» кожна дитина поступово входить у коло відповідальності: побачив сміття – прибери, побачив недопалок (а в таборі дорослим дозволяється курити у спеціальних місцях) – викинь, побачив небезпеку – зреагуй. І не тому, що так наказали, а тому, що це твій простір.

Друга складова – досвід екологічних таборів. У них Тарас побачив своєрідну «розслабленість» – філософію та глибоку повагу до природи та особистості. Цей елемент вони взяли з натхненням – як «хіповий» дух, де не все регламентовано, де дозволяється бути собою, думати, питати, шукати сенси. У таборах намагаються не забороняти, а допомагати.

Читайте також: **Звідки діти можуть чути російську маячню про те "що України не існує" і "що вони живуть в сср"**

«Ми намагаємося казати «ні» якомога рідше. Ми краще скажемо «давай зробимо це правильно», – пояснює Логгінов. У таборі є сортування сміття, свідоме ставлення до ресурсів, води, дров, простору. Але ще важливіше – емоційна екологія: повага до інших, до себе, до вибору кожного. Тут не забороняють просто так. Якщо дитина хоче лізти на дерево – їй допоможуть зробити це безпечно. Хоче купатися – знайдуть відповідального, навчать правилам і тоді дозволять.

«Це табори, де діти можуть вести розмови про сенс життя, слухати музику біля вогнища, будувати хатки з гілок – і це все органічно. Це свобода, яка не руйнує, а формує», – говорить Тарас.

Третім компонентом стала система дитячого туризму, яку перейняли з радянських часів – саме тоді Тарас десять років працював з групами у самодіяльних походах (в ті часи туризм був однією з легальних форм втечі від радянського абсурду). Цей досвід подарував розуміння, як вибудовується справжня командна робота, коли кожен член групи має свою маленьку зону відповідальності.

Звідти в «Компас» прийшли практики самоврядування, мандрівок, чергувань, зборів, коли діти самі приймають рішення. Інструктори не нависають авторитетом – вони радше ментори, які супроводжують, але не пригнічують ініціативу. «У нас є дисципліна, але вона побудована не на страху, а на довірі. І вона працює не гірше, а часом навіть краще, ніж у найрегламентованіших таборах», – каже Тарас.

Попри ефективну систему, у «Компасі» відмовилися від ідеї перетворитися на всеукраїнський рух. Спроби розширення в 2000-х не дали сталого результату – не через відсутність попиту, а через унікальність «формули», яку складно тиражувати.

«Це дуже жива структура. Вона працює, бо існує тут і зараз, бо всі її знають і розуміють, бо росте зсередини. Її не можна просто скопіювати в інше місто, як франшизу», – пояснює засновник.

Тому «Компас» лишається вірним собі: невеликий клуб, але з великою внутрішньою місією. Простір, де дітей не програмують, а формують. Де свобода не скасовує відповідальність. Де інструктор – не полковник, а старший брат. І де справжні пригоди – не декорації, а спосіб dorocлiшання.

Читайте також: **Чому легалізувати російські дипломи отримані дітьми в окупації не вийде**

НОВИНИ ПАРТНЕРІВ

РЕКЛАМА

МОЛОДЬ ПІД ПРИЦІЛОМ ЧАСУ: ЯК ЗМІНЮЮТЬСЯ ДІТИ І «КОМПАС»

Упродовж 33 років «Компас» – не просто літній табір, а ціла виховна модель – формував покоління активних, свідомих і людяних. Те, що починалося як скромна ініціатива родини Логгінових, стало справжньою школою громадянської зрілості. І тепер, у час Великої війни, як ніколи видно: табір – це не «розважалівка», а місце сили, де закладається ідентичність, етика, стійкість.

За словами співзасновника «Компасу» Тараса Логгінова, табір завжди мав свою мету: «Ми готуємо майбутню еліту». Один із них – нині речник Міністерства закордонних справ Георгій Тихий. Саме табір «Компас» став тим місцем, яке заклало в ньому навички організації, відповідальності, розуміння важливості ініціативи. Він був серед тих, хто брав участь у самоорганізації Помаранчевого Майдану.

Серед тих, хто пройшов вишкіл «Компасу», й Ігор Сімутін – його ще нині називають «Доктор хаммер». Як говорить співрозмовник: «Він найкращий спеціаліст з ремонту хаммерів, і ремонтує ті з них, які працюють на ЗСУ. Пройшла табірні літа і зими Юлія Ваганова, мистецтвознавиця, яка очолює нині музей Ханенків у Києві, а Катерина Логгінова, якою пишаються батьки – тричі рекордсменка світу з парашутного спорту.

Пам'ятають у клубі про **Володимира Бульбу**, також активного компасівця, а згодом засновника «Рок-школи». З початком повномасштабного вторгнення Володимир пішов добровольцем і служив у польовому вузлі зв'язку. Forbes включив його до переліку двохсот підприємців, які пішли на війну. Загинув Бульба у 2023 році. І це одна із найбільших втрат для тісного кола клубівців. Але, як наголошує Тарас, еліта це про відповідальність, а не про посади та досягнення.

Головне – «Компас» ніколи не був і не є інституцією нав'язування. Навпаки – тут виховують не «в лоб», а через діалог, довіру і приклад. «Діти самі вирішили, що будуть спілкуватися українською. Ми не нав'язували. Ми просто дали їм простір», – розповідає Тарас. Вони ж самі вирішили співати гімн – щоранку і щоночі. Це було не за розкладом – це була внутрішня потреба. Тиша навколо, зоряне небо, гімн, який розриває вечірне повітря. Від таких ритуалів формується щось більше, ніж просто любов до країни – формується спільнота, пам'ять, гідність.

Табори не оминають і трагічних сторінок. Частина колишніх учасників «Компасу» пішла на фронт. Дехто не повернувся. Але пам'ять про них – жива. Вона проявляється не в урочистостях, а у щоденних розмовах, у спільному переживанні, у присутності цієї війни навіть у лісі, під небом, куди іноді прилітають ворожі «Шахеда». «Діти бачать війну. І водночас бачать дорослих, які діють. У нас інструктори – це часто волонтери загонів швидкого реагування Червоного Хреста. Вони розповідають дітям, що таке допомога під час прильотів, що таке реальна підтримка. Це і є навчання – через життя», – пояснює Тарас.

Серед тих новацій, які народилися саме з воєнної потреби – виїзний табір у Чехії. Діти, які були змушені залишити Україну, отримали змогу зустрітися, відчутти себе частиною спільного і для когось втраченого світу «своїх», де звучить українська мова, український гумор, українські історії. «Це не діаспорські табори. Наші компасівці, яких ми зібрали просто тому, що вони скучили за своїми, за мовою, за розмовами про своє. І це, напевно, найщиріший сенс табору – дати відчуття дому навіть за кордоном».

Принципи табору у виховному сенсі – це не цінності «в лоб», лекції чи повчання, а практичні речі: українська кухня, ярмарки, рольові ігри з елементами культури та історії. Один день можуть бути козаки, інший – ярмарок з варениками і вишиванками, третій – психологічна гра про прийняття рішень. Усе це – м'який і дієвий спосіб виховання без моралізаторства.

І ще один важливий момент – вміння слухати молодь. Це те, що відрізняє «Компас» від багатьох інших ініціатив. Тут не підганяють дітей під модель. Навпаки – тут дослухаються до кожного, хто говорить, або навпаки – мовчить, але готовий діяти. «Наше завдання – спрямувати і трошки підкоригувати, якщо треба. Але не замінити дитині її шлях», – кажуть організатори.

НЕ КОМПАСОМ ОДНИМ, А ВСІМА СИЛАМИ

Табір Острів від «Компасу» – лише один із прикладів того, як виховання майбутніх громадян можливе навіть у найважчі часи. Якщо ми говоримо про справжнє виховання сильної, активної, відповідальної української нації – потрібна комплексна система, в якій «Компас» – один із багатьох, перевірених часом, який вписується в один із складників. Але має бути ще як мінімум три глобальних кити, на яких тримається таке виховання: школа, дозвілля та родина.

А три кити «Компасу» – це характер, спільнота і свобода. Але цього недостатньо, якщо дитина не отримує підтримки в школі, не має середовища поза навчанням і не відчуває уваги вдома. Без єдності цих складових навіть найсильніші ініціативи перетворюються на острівці в океані байдужості.

Чому це важливо? Тому що час, у якому ми живемо, не залишає запасу – він вимагає сміливих, свідомих, гідних. Українських – за суттю, не за формою. І ця якість не народжується в один момент. Вона – результат тривалого, часто непомітного процесу, в якому хтось має бути поруч: вчитель, наставник, інструктор, батько чи мати.

Тарас Логгінов, засновник табору, говорить прямо: «На жаль, у нас немає системи національного, або патріотичного виховання в межах держави. Немає ані стратегії, ані тактики. Є поодинокі ініціативи, але вони або формальні, або занадто вузькі. Якщо ми хочемо, щоби вижила Україна – ми повинні вести потужне виховання змалку. Не всі діти мають бути з автоматами, але всі повинні бути свідомими».

Читайте також: **Рашисти виводять боротьбу з українською ідентичністю в окупації на новий рівень**

Нині ж, як визнає Логгінов, дорослі або не мають часу, або не вважають це своїм завданням. А діти, як і 20, і 50 років тому, шукають того, хто буде поруч. І це не обов'язково має бути їхній батько чи мати. Це може бути інструктор з табору, вчитель у школі, волонтер, тренер. Головне – аби він був, і мав силу відповідальності.

Тому завдання держави – не лише підтримати, а створити умови, де такі люди не вигорять, не зникнуть, не воюватимуть із системою, а стануть її опорою. Бо сьогодні Україна – це країна не лише фронту, а й майбутнього. І це майбутнє, як завжди, вже твориться у серцях тих, кому 12, 14, 16.

Добре, що в нас є такі табори, як «Компас». Але ще краще буде тоді, коли подібних ініціатив стане настільки багато, що вони перестануть бути винятком. І стануть – новою нормою.

Ярина Скуратівська, Київ; опубліковано у виданні УКРІНФОРМ

Перше фото і фото в матеріалі: compassclub.info

Читайте також:

- **Втрата надії та репресії російських окупантів: чому кількість учнів з окупації в українських школах зменшується**
- **"Кого боги зненавиділи, того зробили вчителем". Статуси і статки українського сільського вчительства**
- **Нова школа України: можливості та виклики**
- **Як дивним чином призначений владою міністр плагіату Шкарлет ледь не вбив реформу освіти та які є проблеми в НУШ**
- **22 тисячі українських учителів все ще за кордоном**
- **В Міносвіти показали нове обладнання для шкіл і розповіли, як його**

закупуватимуть

- **Яке робоче навантаження вчителів в Україні та в Європі (докладна аналітика)**

Share 0

Читайте «Аргумент» в **Facebook** и **Twitter**

Если вы заметили ошибку, выделите ее мышкой и нажмите **Ctrl+Enter**.

Коментарі

ВІДЕО

Воїни «Альфи» СБУ — ТОП-1 серед підрозділів Сил оборони за результатами бойової роботи у квітні

Про що не можна було жартувати в СРСР

HEAVY SHOT, VAMPIRE, NEMESIS: як «Баба Яга» б'є ок*пантів

[Головна](#) [Про сайт](#) [Опитування](#)

© 2011 «АРГУМЕНТ»

Републікація матеріалів: для інтернет-видань обов'язковим є пряме гіперпосилання, для друкованих видань – за запитом через електронну пошту. **Посилання або гіперпосилання повинні бути розташовані при використанні тексту - на початку використовуваної інформації, при використанні графічної інформації - безпосередньо під об'єктом запозичення.** При републікації в електронних виданнях у кожному разі використання вставляти гіперпосилання на головну сторінку сайту argumentua.com та на сторінку розміщення відповідного матеріалу. За будь-якого використання матеріалів не допускається зміна оригінального тексту. Скорочення або перекомпонування частин матеріалу допускається, але тільки в тій мірі, якою це не призводить до спотворення його сенсу.

Редакція не несе відповідальності за достовірність рекламних оголошень, розміщених на сайті, а також за вміст веб-сайтів, на які дано гіперпосилання.

Контакт: uargumentum@gmail.com